

ASIA Tietopyynnön käsittely kunnassa**KANTELU**

Kantelija arvostelee 22.3.2018 oikeuskanslerille osoittamassaan kirjoituksessa Tammelan kunnanjohtajan menettelyä. Kantelija katsoo, ettei hänen tietopyyntöään ole käsitelty asianmukaisesti. Kantelija on 1.6.2017 alkaen ollut Tammelan kunnanvaltuutettu ja 19.6.2017 alkaen kunnanhallituksen jäsen. Tammelan kunnanhallitus teki 18.9.2017 päätöksen hyväksyä yrityksen tarjous tasapainottamissuunnitelman laatimisesta ja asetti työtä valvomaan ohjausryhmän. Kantelija pyysi 15.10.2017 kunnalle lähettämässään sähköpostiviestissä edellä mainittuun kunnanhallituksen päätökseen liittyviä asiakirjoja, asetetun ohjausryhmän kokouksiin liittyviä asiakirjoja sekä kunnan johtoryhmän kokousmuistioita. Hän täydensi pyyntöään 22.10.2017. Kunnanjohtaja lähetti kantelijalle osan asiakirjoista 6.11.2017, jonka jälkeen kantelija pyysi uudelleen niitä alkuperäiseen pyyntöönsä kuuluneita asiakirjoja, joita ei ollut vielä toimitettu. Samalla hän pyysi saada valituskelpoisen päätöksen siltä osin kuin asiakirjoja ei voida toimittaa. Kunnanjohtaja vastasi 13.3.2018 kantelijan tietopyyntöön sekä ilmoitti 15.3.2018, että pyydetty aineisto toimitetaan viikolla 15.

SELVITYS

Tammelan kunta on antanut asiassa selvityksen 18.6.2018.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineen.

RATKAISU

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki, 621/1999) 4 luvussa. Julkisuuslain 14 §:n mukaan asiakirjan pyytäjälle on aina ilmoitettava kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Säännös soveltuu myös tilanteisiin, jossa viranomaisen hallussa ei ole pyydettyä asiakirjaa.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen julkisuuslaissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Kuntalain (410/2015) 83 §:n mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka julkisuuslain 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Arviointi

Tammelan kunta toteaa selvityksessään, että kantelijan pyytämä materiaali on annettu kantelijalle siltä osin kuin se on kunnan hallussa. Valituskelpoista päätöstä asiassa ei ole tehty, koska kunnanjohtaja on toimittanut kaikki asiakirjapyynnön mukaiset asiakirjat, jotka kunnalla oli olemassa. Erilaisen materiaalin yhdistelyistä ja konsulttien muistiinpanoista muodostettua erillistä materiaalia ei ole kunnassa, vaan se on konsulttien omaisuutta. Ohjausryhmä myös päätti, että talouden tasapainottamissuunnitelmaluonnos on keskeneräinen valmisteluasiakirja, josta ei anneta tietoja ennen sen valmistumista. Kunta toteaa, että asiakirjapyyntöihin vastaaminen ei ole kaikissa tapauksissa toteutunut 14 vuorokauden määräajassa. Asiaan on kuitenkin kiinnitet-

ty huomiota ja toimintatapoja on korjattu. Jatkossa myöskin sellaisesta asiakirjasta, jota kunnalla ei ole, tehdään selvityksen mukaan oikaisuvaatimuskelpoinen viranhaltijapäätös.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat perustuslaissa turvattuja hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava julkisuuslain mukaisessa määräajassa ja pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjojen kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Asiakirjan pyytäjällä on lisäksi julkisuuslaissa turvattu oikeus halutessaan saada hallintolain mukaisesti perusteltu päätös siitä, miksi pyydettyä asiakirjaa ei anneta. Tämä säännös soveltuu myös niihin tilanteisiin, jossa asiakirjaa ei ole.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Tammelan kunnan huomiota asiakirjapyynnön käsittelyä koskeviin edellä mainittuihin julkisuuslain säännöksiin. Koska kunta on selvityksensä mukaan jo kiinnittänyt huomiota julkisuuslain mukaisiin määräaikoihin sekä siihen, että myös tapauksissa, joissa asiakirjaa ei ole, tehdään muutoksenhakukelpoinen päätös, ei asia ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
